

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko [...] Szkole Podstawowej w B.

o przywrócenie do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 grudnia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O.

z dnia 7 września 2017 r., sygn. akt V Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 września 2017 r., sygn. akt V Pa [...] Sąd Okręgowy w O. w sprawie z powództwa M. J. przeciwko [...] Szkole Podstawowej w B. o przywrócenie do pracy, na skutek apelacji powódki, zmienił wyrok Sądu Rejonowego w O. z 14 kwietnia 2017 r., sygn. akt IV P [...], którym Sąd ten uwzględnił powództwo i zasądził na rzecz powódki kwotę 4.663,50 zł tytułem odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę, oddalając powództwo w zakresie żądania przywrócenia do pracy. Sąd drugiej instancji zmienił

wyrok Sądu Rejonowego w punktach I i II w ten sposób, że przywrócił powódkę do pracy w pozwanej szkole na poprzednich warunkach.

W sprawie ustalono, że Powódka M. J., ur. 24 grudnia 1953 r., była zatrudniona w [...] Szkole Gminnej w C. od 1 września 1974 r. do 31 lipca 1975 r., kolejno w [...] Szkole Gminnej w P. od dnia 1 sierpnia 1975 r. do 31 sierpnia 1982 r., a następnie w [...] Szkole Podstawowej w B. jako nauczyciel wychowania fizycznego w okresie od 1 września 1982 r.

Oświadczeniem z 14 maja 2015 r. pracodawca rozwiązał z M. J. stosunek pracy z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia upływającego w dniu 31 sierpnia 2015 r. Jako podstawę rozwiązania stosunku pracy wskazano art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.). Pracodawca jako powód rozwiązania stosunku pracy wskazał zmniejszenie się liczby możliwych do przydzielenia powódce w roku szkolnym 2015/2016 godzin, z uwagi na planowany arkusz organizacji pracy szkoły oraz brak planowanych ewentualnych dodatkowych godzin, dotychczas przydzielanych szkole przez organ prowadzący; organ prowadzący - Gmina O. - nie przewiduje przyznania takich godzin na rok szkolny 2015/2016, a zatem nie będzie możliwe zatrudnienie powódki ani w pełnym wymiarze zajęć, ani nawet w połowie wymiaru pełnego etatu.

Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie i wyrokiem z 14 kwietnia 2017 r., sygn. akt IV P [...] zasądził na rzecz powódki kwotę 4.663,50 zł tytułem odszkodowania, zamiast żądanego przez powódkę, przywrócenia do pracy, uznając, że przywrócenie takie byłoby niecelowe z uwagi na złe relacje powódki z dyrektorem pozwanej szkoły.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżyła apelacją strona powodowa, zarzucając mu naruszenie art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1189) w zw. z art. 34 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych w zw. z art. 8 k.p.; art. 45 § 3 k.p.; art. 45 § 2 k.p.

W wyniku rozpoznania apelacji powódki, Sąd Okręgowy uznał za uzasadniony zarzut dotyczący naruszenia art. 45 § 2 k.p. i zmienił zaskarżony wyrok, przywracając powódkę do pracy. Jednocześnie, Sąd drugiej instancji uznał, że nie był uzasadniony zarzut naruszenia art. 32 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 34 ust. 2

ustawy o związkach zawodowych w zw. z art. 8 k.p., bowiem międzyzakładowa organizacja związkowa, do której należała powódka, nie przedstawiła w wymaganym terminie listy członków oraz listy osób objętych ochroną związkową, w związku z czym powódka nie była objęta taką ochroną.

Sąd odwoławczy uznał jednak, że pozostawanie M. J. w chłodnych relacjach z dyrektorem szkoły nie mogło uzasadniać nieuwzględnienia żądania przywrócenia do pracy, które to roszczenie jest podstawowym uprawnieniem pracownika w sytuacji uznania, iż dokonane wypowiedzenie jest nieuzasadnione. Sąd Apelacyjny zauważył, że orzeczenie o roszczeniu innym niż dochodzone przez pracownika jest wyjątkiem od reguły związania Sądu żądaniem pozwu a przepis art. 45 § 2 k.p. należy interpretować ściśle. W świetle ustalonego przez Sąd Rejonowy stanu faktycznego restytucja rozwiązanego stosunku pracy nauczyciela mianowanego jest możliwa i realna. Ze względu na dotychczasowy nienaganny przebieg zatrudnienia powódki reaktywowany w wyniku wyroku sądowego stosunek pracy ma szanse na prawidłowe funkcjonowanie.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną pozwana szkoła w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) i 2 k.p.c. (potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości). Wskazano, że w sprawie występuje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa, a mianowicie art. 45 § 2 Kodeksu pracy budzącego poważne wątpliwości, które zostaną przedstawione w dalszej części uzasadnienia skargi kasacyjnej i wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, czego przykładem są: wyrok Sądu Rejonowego w Opolu z 14 kwietnia 2017 r. w niniejszej sprawie, wyrok Sądu Rejonowego w Żarach z 8 listopada 2017 r., w sprawie IV P 32/17, wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku z 11 lutego 2015 r., w sprawie VI P 547/14, wyrok Sądu Rejonowego w Kłodzku z 15 marca 2014 r., w sprawie IV P 300/13, wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z 16 grudnia 2014 r., w sprawie V Pa 31/14, wyrok Sądu Okręgowego we Włocławku z 18 grudnia 2013 r. w sprawie IV Pa 90/13, wyrok Sądu Najwyższego z 28 lipca 1999 r., w sprawie I PKN 110/99.

Ponadto skarżący wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy wskazanie w uchwale zarządu międzyzakładowej organizacji związkowej osoby, której stosunek pracy może podlegać szczególnej ochronie (o której mowa w art. 32 ustawy o związkach zawodowych), w sytuacji niespełnienia przez organizację związkową pozostałych wymogów formalnych koniecznych dla skutecznej ochrony pracownika - działacza związkowego, m.in. braku zawiadomienia pracodawcy o łącznej liczbie członków tej organizacji oraz zatrudnionych u danego pracodawcy pracowników będących jej członkami w trybie art. 25¹ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, ma istotne znaczenie dla oceny zasadności orzeczenia przez sąd odszkodowania zgodnie z art. 45 § 2 Kodeksu pracy, w przypadku niemożności lub niecelowości przywrócenia pracownika do pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o:

1. nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. oddalenie skargi kasacyjnej;
3. zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną

sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zgodnie natomiast z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze

względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało ocenić, że zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego pozostawało bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, bowiem Sąd drugiej instancji ocenił, że powódka nie była pracownikiem szczególnie chronionym, a zatem art. 45 § 3 k.p. w jej przypadku nie stanowił przeszkody dla zasądzenia roszczenia alternatywnego w stosunku do roszczenia sformułowanego przez powódkę.

W odniesieniu natomiast do wskazanej przez skarżącego potrzeby dokonania wykładni art. 45 § 2 k.p., należało uznać, że ta przesłanka nie została przez skarżącego należycie uzasadniona. Warto przypomnieć, że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2018 r., I PK 87/18, LEX nr 2508185). Skarżący w niniejszej sprawie, po sformułowaniu nader lakonicznego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, odsyła do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, zmuszając Sąd Najwyższy do poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, co nie jest rolą Sądu Najwyższego. Ponadto, skarżący nie wykazał, aby na tle art. 45 § 2 k.p. rzeczywiście istniały rozbieżności w orzecznictwie. Podkreślić należy, że przepis ten doczekał się bogatego, ugruntowanego i spójnego orzecznictwa. Skarżący natomiast ogranicza się jedynie do wymienienia wyroków, które, jego zdaniem, zawierają różną wykładnię wspomnianego przepisu, bez wskazania jednak na czym te rozbieżności polegają, bez porównania stanów faktycznych wymienionych spraw i bez wskazania argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter oraz nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. Zatem również ta przesłanka nie mogła przemawiać za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).